

**6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU'NA GÖRE;
AYLIKTAN KESME CEZASINI GEREKTİREN DİSİPLİNSİZLİKLER**

(18. Maddenin Genel Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ KANUN HÜKMÜ:

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU

Aylıktan kesme cezasını gerektiren disiplinlensizlikler

MADDE 18 – (1) Aylıktan kesme cezasını gerektiren disiplinlensizlikler şunlardır:

a) **Amire saygısızlık:** Hizmette veya hizmete ilişkin hâllerde amire gösterilmesi gereken saygıyı kasıtlı olarak göstermemek veya amirin yapmış olduğu ikaz, tenkit veya muahezeyi saygı ile kabul etmemektir.

b) **Yalan söylemek:** Askeri hizmete ilişkin veya görevle ilgili konu ve durumlarda amirlere veya bilgi vermekle yükümlü olduğu kişi ve makamlara kasıtlı olarak gerçeğe aykırı ve yanlış beyanda bulunmaktır.

c) **Hizmetle ilgisi olmayan emir vermek:** Maiyetine hizmetle ilgisi olmayan emir vermektir.

ç) **Maiyetinin gözetiminde ihmal göstermek:** Astlarının ve emri altındakilerin denetim, kontrol ve gözetiminde ihmal göstermektir.

d) **Ayrımcılık yapmak:** Görevdeyken dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak işlem tesis etmek ve bu suretle görev yerinde huzursuzluğa neden olmaktadır.

e) **Yasak edilen yerlere girmek:** Resmî üniforma ile genelev, kumarhane, meyhane, bar ve benzeri yerler ile girilmesi garnizon komutanlıklarınca yasaklanmış diğer yerlere girmektir.

f) Kayırma talep etmek: Özlük hakları ile ilgili ya da başka bir kişisel menfaat temini için başkalarını aracı koyup, öncelik ve ayrıcalık talep etmektir.

g) Maiyetinden hediye kabul etmek: Maiyetinde çalışan personel tarafından verilen ve makul bir seviyenin üstünde maddi değeri olan bir hediyeyi kişisel menfaat elde etmek amacıyla kabul etmektir.

ğ) Hizmetteyken siyasi içerikli konuşmak: Mesai içerisinde veya hizmete ilişkin durumlarda siyasi içerikli konuşmalar yapmaktır.

h) Yasaklanmış faaliyetlere katılmak: Yetkili makamlarca yasaklanmış olan toplantı, gösteri, yürüyüş ve benzeri faaliyetlere iştirak etmektir.

ı) İzinsiz olarak garnizonu terk etmek: İzinli olmadığı hâlde görev yaptığı garnizon hudutlarını terk etmektir.

i) Ulaşım güvenliğini ihlal etmek: İzin, istirahat, hava değişimi, terhis ve benzeri nedenlerle görev yerine gidiş ve dönüşlerde terörle mücadele kapsamında emredilen yol güzergâhının dışına çıkmak, belirlenen günler dışında seyahat etmek veya yapılan planlamaya aykırı seyahat etmektir.

NOT:

Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez: TSK.Dis.K. Md. 5 - Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir: TSK.Dis.K. 8/2 - Amir: İç Hz.K. 9, As.C.K. 13/2 (Amir: Makam ve memuriyet itibarıyla emretmek selâhiyetini haiz kimsedir. bunun emri altındakilere maiyet denir). - Üst: İç Hz.K. 10, As.C.K. 13/3 (Üst tâbiri, rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir). - Hizmet: İç Hz.K. 6, As.C.K. 12 (Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla, âmir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen işlerdir). - Amire veya üstü tehdit: As.C.K. 82 - Mâdununa (astına) hizmetle münasebeti olmayan emirler verenlerin ve mutalebede bulunanların

cezaları: As.C.K. 108 - Mâdununa (astına) suç yapmak için emir verenlerin cezası: As.C.K. 109 - Eri kanuna muhalif hizmetçiliğe verenlerin cezası: As.C.K. 114 - Âmir; maiyetine hizmetle münasebeti olmayan emir veremez. Astından hususî bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz. Hediyesini kabul edemez ve borç alamaz (İç Hz.K. 16). - Kıyafet: İç Hz.K. 34, İç Hz.Yönt. 72-84. - Türk Silahlı kuvvetleri Kıyafet Yönt.: R.G: 2 Haziran 1989, S. 20183¹ - Garnizon komutanlığı: İç Hz.K. 45-50, İç Hz.Yönt. 157-172.- Üst, ast: İç Hz.K. 10 - Mâdununa (astına) hizmetle münasebeti olmayan emirler verenlerin ve mutalebede bulunanların cezaları: As.C.K. 108 - Mâdununa (astına) suç yapmak için emir verenlerin cezası: As.C.K. 109 - Eri kanuna muhalif hizmetçiliğe verenlerin cezası: As.C.K. 114 - Âmir; maiyetine hizmetle münasebeti olmayan emir veremez. Astından hususî bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz. Hediyesini kabul edemez ve borç alamaz (İç Hz.K. 16). - Kanunsuz emir: Anayasa 137 - İzinler: İç Hz.K. 33, Per.K. 10, 125-134, İç Hz.Yönt. 57-71. - T.S.K. İzin Yönetmeliği için bkz. R.G: 28.1.1991, S.20769. - Garnizon komutanlığı: İç Hz.K. 45-50; İç Hz.Yönt. 157-174. - Garnizon komutanlığının hududu: İç Hz.Yönt. 157 - İç Hz.Yönt.nin garnizon ile ilgili maddeleri için bkz: 27, 56, 58, 65, 123, 157, 158, 160, 161, 171, 173, 223, 277, 280, 296/4, 326/3, 327/1, 617, 627, 629/2, 664, 667, 673, 679, 680, 698, 699. – TSK.Dis.K.nun 18/1-e, 18/1-i maddesine bkz.

AÇIKLAMA:

Madde ile, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında aylıktan kesme cezası verilmesini gerektiren disiplinsizlik hâlleri düzenlenmiştir(Madde Gerekçesi).

I – GENEL AÇIKLAMA:

TSK.Dis.K.nun 18 inci maddesi ile, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında aylıktan kesme cezası verilmesini gerektiren disiplinsizliklerin neler olduğu belirlenmiş ayrıca bunların tanımlarına yer verilmiştir.

¹ Bakanlar Kurulunun 7.6.1963 tarih ve 6/1835 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Kıyafet Kararı, yönetmelik olarak değiştirilmiştir.

Disiplin cezalarının ve bu cezaların hangi hallerde verileceğinin kanunda açıkça tanımlanması ve gösterilmesi gerektiğini ifade eden görüşe göre böylece "keyfilik" önlenabilir. Personelin, hangi hal ve fiilinin hangi tür disiplin suçunu oluşturacağını bilmesi yerine bunun idarenin takdirine bırakılması farklı ve keyfi uygulamalara sebep olur. İşte kanun koyucu Kanunun 18 inci maddesi ile, aylıktan kesme disiplin cezasının verilmesini gerektiren hal ve fiiller ile bunların tanımlamalarına yer vererek keyfilğin önüne geçmeyi amaçlamıştır.

Bu maddede düzenlenmiş olan disiplinsizliklerin incelenmesinde, öncelikle disiplin suç ve cezalarında korunan hukuki yarara yer verilmiş, arkasından disiplinsizlik maddi, manevi ve hukuka aykırılık unsurları açısından incelenmiştir. Buna ilişkin açıklayıcı bilgi için Kanunun 15 inci maddesinin "Genel Açıklama" bölümüne bkz.

1. AYLIKTAN KESME CEZASININ KİMLER HAKKINDA VERİLEBİLECEĞİ:

a. TSK.Dis.K. ile, subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek aylıktan kesme cezasının disiplin amirleri tarafından verileceği öngörülmüştür(md. 11/2).

b. Erbaş ve erler hakkında verilebilecek olan hizmetten men cezasının; bu Kanunun dördüncü bölümünde yer alan aylıktan kesme ile hizmet yerini terk etmeme cezalarını gerektiren disiplinsizlik hallerinde, disiplin kurulları tarafından yedi günden az olmamak üzere on beş güne kadar bu süre dâhil verilebileceği hk. bkz. md. 26/4.

c. Hizmetten men cezası verilmesini gerektiren disiplinsizliklere; erbaş ve erlerin olumlu hizmet ve disiplin safahatı göz önüne alınarak disiplin amirleri tarafından yetkisi dâhilindeki izinsizlik veya ilave hizmet yükleme cezalarından birisi de verilebilir. Bu durumda, erbaş ve erler disiplin kuruluna sevk edilmezler(Bkz. md. 27/3).

2. AÇIKLAMALARDA, CEZA HUKUKUNUN SUÇ TANIMLAMASINDA KULLANILAN KURUCU UNSURLARI ESAS ALINMIŞTIR:

Bu maddede düzenlenmiş olan disiplinsizliklerin incelenmesinde, öncelikle disiplin suç ve cezalarında korunan hukuki yarara yer verilmiş, arkasından disiplinsizlik maddi,

manevi ve hukuka aykırılık unsurları açısından incelenmiştir. Buna ilişkin daha fazla açıklayıcı bilgi için Kanunun 15 inci maddesinin “Genel Açıklama” bölümüne bkz.

3. BU KANUNDA YER ALAN GENEL KURALLARIN, AYLIKTAN KESME CEZASININ TATBİKİNDE GÖZ ÖNÜNDE ALINMASI ZORUNLULUĞU:

Madde ile, aylıktan kesme cezasını gerektiren disiplinsizliklerin neler olduğu gösterilmiştir. Bu maddede düzenlenen disiplinsizliklerin tatbikatında, bu Kanunun dikkate alınması gereken diğer hükümleri şunlardır:

a. Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez(md. 5).

b. Bu Kanunla disiplin cezası vermeye yetkilendirilmiş kişi ve kurullar, disiplin cezası uygulanması ile ilgili takdir haklarını ölçülü, adaletli ve hakkaniyetli bir şekilde kullanırlar(md. 6/1).

c. Maiyetinden birinin disiplinsizlik teşkil edebilecek bir fiilini veya mesleğe aykırı tutum ve davranışını herhangi bir şekilde öğrenen disiplin amirleri, olayın araştırılması gerektiğine kanaat getirirse, yazılı olarak görevlendireceği soruşturmacılar vasıtasıyla ya da şahsen disiplin soruşturması yapar(md. 7/1).

d. Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir(md. 8/2).

e. Subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek uyarma, kınama, hizmete kısmi süreli devam ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezaları disiplin kurulları ve disiplin amirleri tarafından; Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası yüksek disiplin kurulları tarafından verilir(md. 11/2).

f. Aylıktan kesme cezası; disiplin cezası verilen personelin, sosyal güvenlik mevzuatına göre hesaplanan prime esas kazanç tutarından ekli (1) sayılı çizelgede belirtilen oranlarda kesinti yapılmasıdır. Ceza, aylığı tahakkuk ettiren birimce personelin

aylığından kesilmek suretiyle yerine getirilir. Aylıktan kesme tam lira üzerinden yapılır ve kuruluşlar dikkate alınmaz(md. 12/4).

g. Bu maddede yazılı disiplinsizliklerin işlendiği tarihten geriye doğru; iki yıl içinde aynı disiplinsizlikten dolayı disiplin cezası alınmış olması veya bir yıl içinde aynı derece cezayı gerektiren başka disiplinsizliklerden dolayı iki defa ceza alınmış olması hâllerinde, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç, bir derece ağır ceza verilir(md. 14/1).

h. Disiplin amirleri, personelin; olumlu hizmet, sicil ve disiplin safahatı ile eylemin niteliğini göz önüne alarak bir derece hafif ceza uygulayabilir(md. 14/2).

ı. Disiplin amirlerinin aylıktan kesme disiplinsizlik suçunun işlenmesi halinde, personeline disiplin cezası vermeme yetkisi yoktur. Bu yetki sadece uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarını gerektiren disiplinsizlikler için tanınmıştır(md. 14/3).

i. Erbaş ve erlere hizmetten men cezasının sadece disiplin kurulları tarafından verileceği hk(md. 25/2).

j. Hizmetten men cezası; disiplinsizlik yapan erbaş ve erin, bozulan disiplinin yeniden tesis edilmesi amacıyla günlük hizmetten uzaklaştırılmasıdır. Erbaş ve erlere verilen hizmetten men cezası, bu Kanunun dördüncü bölümünde yer alan aylıktan kesme ile hizmet yerini terk etmeme cezalarını gerektiren disiplinsizlik hâllerinde söz konusudur ve bu ceza, disiplin kurulları tarafından yedi günden az olmamak üzere on beş güne kadar bu süre dâhil verilebilir. Ceza alan erbaş ve erler, ceza süresince mesai çizelgesindeki eğitim faaliyetlerine iştirak ettirilmezler; ancak müşterek idari vazifelerin ifasında veya ihtiyaç duyulan askeri hizmetlerde görevlendirilebilirler(md. 26/4).

k. Erbaş ve erlere verilen hizmetten men cezasında, (izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezalarının aksine), disiplin cezası vermeme yetkisinin bulunmadığı hk.(md. 27/2).

l. Disiplin kurulları tarafından verilen hizmetten men cezası ile oda hapsi cezaları, yedek subaylar ile erbaş ve erlerin askerlik hizmet sürelerine eklenir ve bu kişiler o süre

kadar geç terhis edilir. Hizmet süresini uzatma sonucunu doğuran cezalar ilgilinin askerlik şubesine bildirilir(md. 31/1).

m. Bu maddede gösterilen disiplinsizlikler nedeniyle disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarına karşı, cezanın tebliğ edilmesinden itibaren iki iş günü içinde itiraz edilebilir. İtiraz, bir üst disiplin amirine yazılı olarak yapılır. Süresi içinde itiraz edilmez ise ceza kesinleşir(md. 41/1).

n. Subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında disiplin amirleri veya disiplin kurulları tarafından barış zamanında verilmiş olan aylıktan kesme, hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezalarına karşı idare mahkemesinde iptal davası açılabilir(md. 43/1). Dava açma süresi 60 gündür.

Orhan Çelen Avukatlık Bürosu